

УДК 338

Т.С.АНДРЕЄВА, канд. екон. наук, О.П.БУТЕНКО, А.В.КУЧЕРУК,
С.В.ШВЕЦЬ

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

РИНОК ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЙОГО ПОНЯТТЯ

Досліджуються проблеми збереження природних ресурсів за рахунок вторинного ресурсовикористання, аналізується поняття „ринку вторинних ресурсів”.

Проблеми обігу відходів виробництва, їх переробка, споживання та пов'язані з цим питання використання вторинної сировини становлять одну з головних проблем екології й економіки України. Актуальність поставленої проблеми складається в збереженні первинних (природних) ресурсів, які заміщаються вторинними; у зменшенні за рахунок вторинного ресурсовикористання негативного впливу на навколишнє середовище, а також у вивільненні земельних ресурсів, зайнятих зараз під смітники, та зменшення вартості деяких видів промислових матеріалів.

Метою даної роботи є вивчення поняття ринку вторинних ресурсів.

Економічні аспекти проблеми вимагають уточнення, а також встановлення базових понять сфери економіки, регульованої законодавством про відходи, а саме, визначення ринка вторинних ресурсів(у нашому випадку мається на увазі "вторинна сировина").

В Україні гостро стоїть проблема відходів і вторинної сировини, про що говорять такі дані:

- щорічно в Україні утвориться близько 1 млрд. т відходів;
- рівень утилізації сміття – 5%;
- вивезено відходів: 39,3 млн. м³;
- кількість підприємств, що надають послуги з вивозу відходів – 1053;
- на смітниках України накопичено більше 27 млрд. т сміття;
- кількість полігонів – 5848;
- несанкціонованих смітників – 3298;
- сума бюджетних засобів на розвиток санітарного очищення: 84,9088 млн. грн.;
- середні тарифи на утилізацію: для населення – 9,19 грн/м³, вивіз – 5,75, поховання – 3,44;
- для бюджетних організацій – 11,66 грн/м³; вивіз – 7,43; поховання – 4,23.
- для підприємств – 12,90; вивіз – 8,22; поховання – 4,68 [1].

Наведена інформація свідчить, що в країні проблемі вторинних

ресурсів не надається потрібної уваги, а кількість відходів зростає.

В економічній літературі зустрічається лише одне визначення ринку вторинних ресурсів, яке не дає повного відображення цього ринку: ринок вторинних ресурсів – це товарний ринок, що має ряд особливостей, повинен розвиватися, головним чином, на основі саморегулювання й приватного підприємництва при державній підтримці [2].

Для того щоб дати визначення ринку вторинної сировини, спочатку пропонуємо розглянути поняття товарного ринку як ринку промислового призначення.

Ринком товарів є сфера обігу цих товарів, обумовлена виходячи з можливості покупця (продавця), реально й без значних додаткових витрат придбати (реалізувати) товар на найближчій стосовно покупця (продавцеві) території [3].

Ринок товарів – це конкретна сукупність економічних відносин між фізичними і юридичними особами через купівлю-продажу товарів і послуг щодо законів товарного виробництва [4].

Товарний ринок – це конкретна сукупність економічних відносин між різними типами фірм і організацій, споживачами через купівлю-продажу товарів і послуг у сфері обороту й механізм забезпечення цього процесу відповідно чинного законодавства [5].

Товарний ринок – сфера товарного обміну, де виникають і реалізуються відносини купівлі-продажу й здійснюється просування товару й послуг від їхнього виробництва до споживання [6].

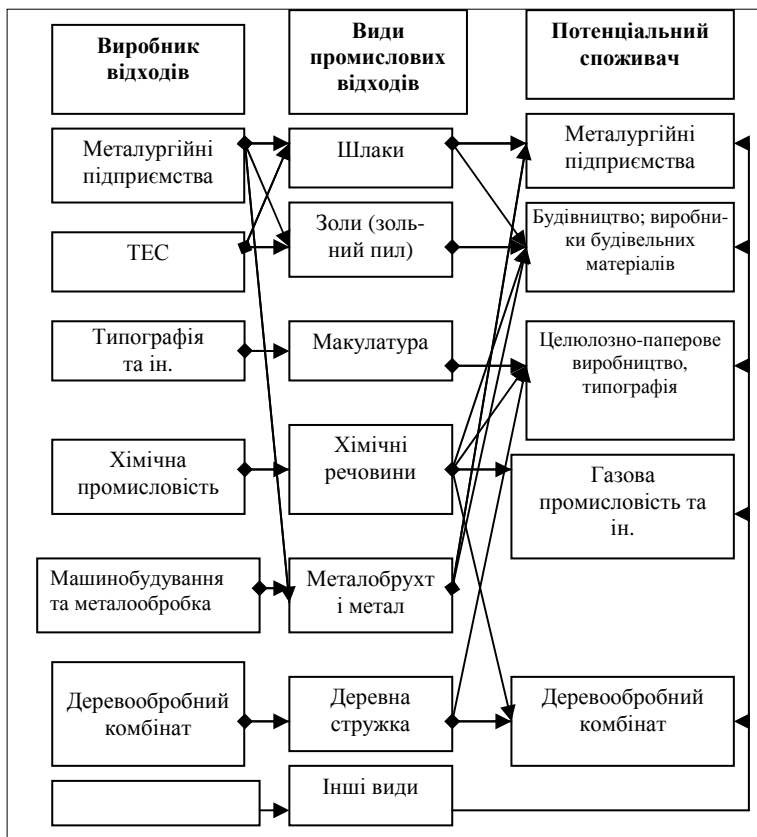
Товарний ринок – який-небудь інститут або механізм, що зводить у місці покупців (пред'явників попиту) і продавців (постачальників) конкретного товару або послуги [7].

Ринок товарів промислового призначення – це сукупність економічних відносин між юридичними і фізичними особами щодо купівлі ними товарів і послуг, які використовуються для виробництва інших товарів та послуг, що продаються, або здаються в оренду іншим споживачам [8].

На основі проведеного морфологічного аналізу пропонується наступне визначення ринку вторинних ресурсів, яке базується на відмінностях від товарного ринку тим, що цей ринок має особливості походження та особливості функціонального призначення.

Ринок вторинних ресурсів – це сукупність економічних відносин між юридичними і фізичними особами щодо купівлі ними товарів, які використовуються для заміщення первинної сировини або її часткового заміщення відповідно до їх функціонального призначення і має розвиватися на основі саморегулювання та при підтримці держави. Оскільки ринок вторинних ресурсів має свої особливості залежно від видів

утворення та функціонального призначення сировини, пропонується наступна класифікація основних промислових відходів (рисунк).

Класифікація основних видів промислових відходів

Використання вторинних ресурсів є важливою екологічною і науково-технічною проблемою, що вимагає свого розвитку. Проблема ринку вторинної сировини не вивчена, зіштовхується з багатьма питаннями на шляху свого розвитку. Ринок вторинної сировини залежить від стану економіки в цілому.

Проте, деякі міри можуть збільшити оборот цього ринку і тим самим вплинути на покращення економіки країни та ефективності розвитку ринку будівельних матеріалів.

Для забезпечення рентабельності підприємств глибокої переробки вторинних ресурсів необхідно розвивати для них матеріально-технічне

забезпечення. Показники ринку вторинних ресурсів в економічно розвинених країнах набагато вищі. Отже розвиток ринку відходів показує стан економіки країни загалом. Чим нижчий відсоток створення вторинних ресурсів, тим вищі технології, техніка і навпаки.

Правильне використання вторинної сировини у різних галузях промисловості має важливе значення для подальшого розвитку народного господарства як джерела його додаткових матеріальних ресурсів, фактор зниження капітальних витрат і собівартості продукції [9].

1.Щотижневик №09, 33, 12 «КОНТРАКТИ» за даними Держкомітету житлово-комунального господарства України за 2004 рік.

2.Экономика и управление на предприятиях: Научно-образовательный портал // <http://eur.ru>.

3.Белов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.С. Планування діяльності підприємства / За заг. ред. В.С.Москалюка. – К.: КНЕУ, 2002. – 252 с.

4.Гуторова Л.Д. Создание и функционирование фирм. – Харьков: РИП «Оригинал», 1998. – 456 с.

5.Мочерний С.В. Економічна теорія. – К.: Академія, 2003. – 656 с.

6.Сліпушко О.М. Політичний і фінансово-економічний словник. – К.: Криниця, 1999. – 392 с.

7.Коломойцев В.Е. Універсальний словник економічних термінів. – К.: Молодь, 2000. – 384 с.

8.Економічна енциклопедія. – К.: “Академія”, 2000. – 254 с.

9.Библиотека Воеводина – Економічна енциклопедія – Електронна книга // <http://enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/index.html>.

Отримано 22.04.2006

УДК 658.15

В.І.БУТЕНКО

Національний технічний університет „Харківський політехнічний інститут”

МОДЕЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Розглядається проблема оцінки стійкого стратегічного розвитку підприємств та розробки теоретичних і методичних підходів щодо опрацювання програми на прикладі підприємств Державного департаменту України з питань виконання покарань.

Проблеми стратегічного розвитку у значній мірі інваріантні до галузевої специфіки підприємств. Економічні дослідження, що проведені на підприємствах Департаменту з питань виконання покарань (далі Департамент) у Харківській області потребують особистого підходу до вивчення їх проблем. Важливим аспектом цього опрацювання є потенціали – трудові, матеріальні, фінансові. На підприємствах Департаменту трудові ресурси функціонують як ні в одній галузі виробництва. До трудових ресурсів відносяться засуджені, які повинні відбувати